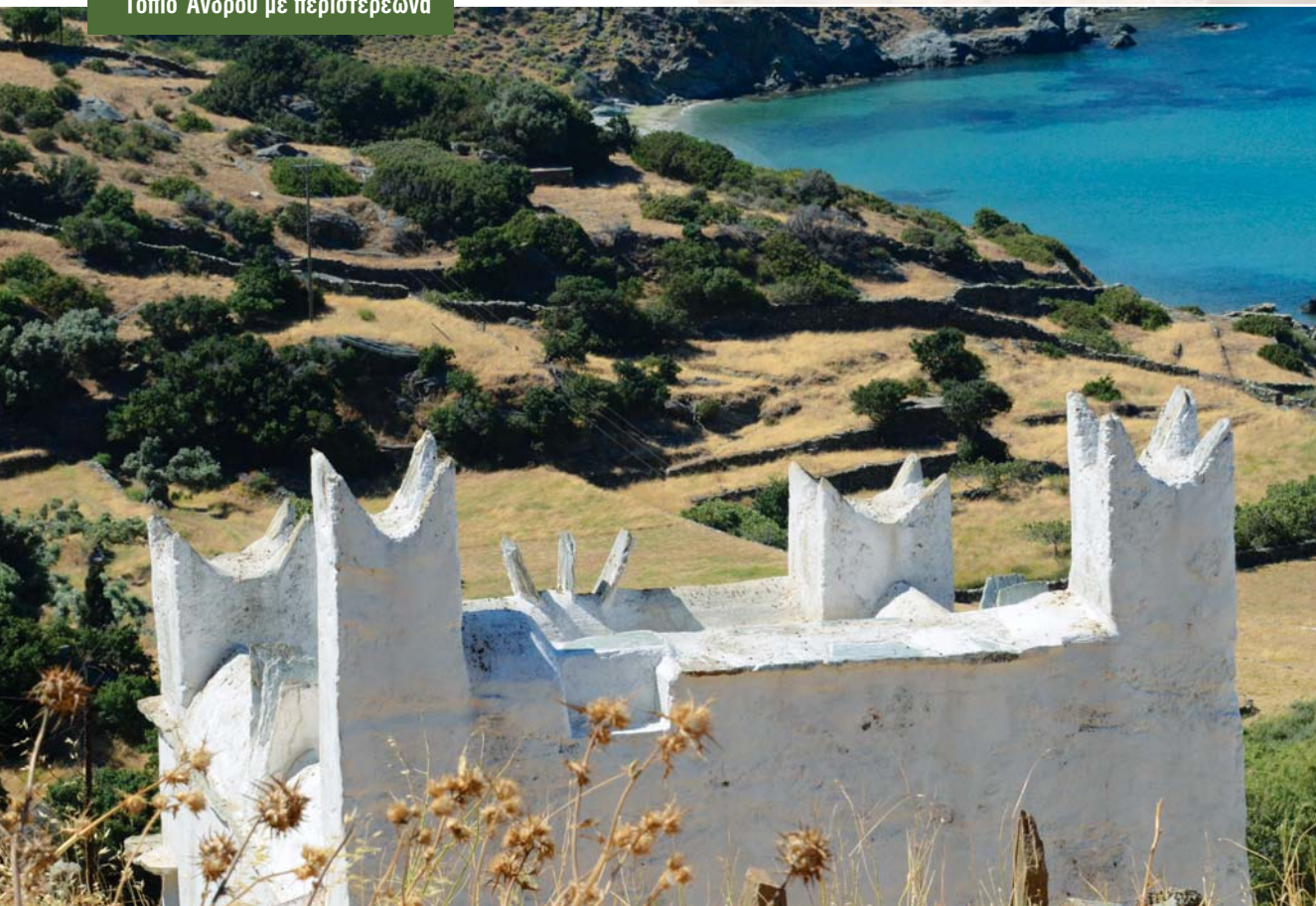

Τοπία Άνδρου με περισσότερα αναβαθμίδια

Οι αναβαθμίδες είναι λοιπόν σημαντικές θέσεις προστασίας της βιοποικιλότητας. Χάρη στην εκτεταμένη τους κατανομή ειδικά στα νησιά, αποτελούν ένα δίκτυο μέσω του οποίου οι οργανισμοί μπορούν να μετακινούνται και οι πληθυσμοί άγριας ζωής να επικοινωνούν μεταξύ τους. Η διατήρηση των αναβαθμίδων του Αιγαίου είναι σημαντική τόσο από πολιτισμική όσο και από περιβαλλοντική σκοπιά.

Η έκδοση του παρόντος έχει δημιουργηθεί στο πλαίσιο του έργου LIFE TERRACESCAPE «Μετατροπή των εγκαταλειμμένων τοπίων αναβαθμίδων σε πράσινες υποδομές μέσω συμμετοχικής επιστάσις γης για καλύτερη προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή» (LIFE16 CCA/GR/000050). Το έργο LIFE TERRACESCAPE υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου σε συνεργασία με τον Δήμο Άνδρου, το Πράσινο Ταμείο, το Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, τον ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ και το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, με τη συνεισφορά του χρηματοδοτικού μέσου LIFE της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και την οικονομική υποστήριξη του Πράσινου Ταμείου.

<http://www.lifeterracescape.aegean.gr/>

Η ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ ΣΤΙΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΔΕΣ

lifeterracescape.aegean.gr

Το έργο LIFE 16 CCA/GR/000050 υλοποιείται με την οικονομική υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Πράσινου Ταμείου

Οι ξερολιθικές κατασκευές είναι συνυφασμένες με το χώρο του Αιγαίου. Προϊόν ανάγκης αλλά ταυτόχρονα και ευρηματική λύση, η χρήση της ξερολιθιάς ως τεχνικής (οικοδόμηση δίχως τη χρήση συνεκτικού κονιάματος) σμίλευσε από πολύ νωρίς το αιγαιοπελαγίτικο τοπίο με πλήθος κατασκευών. Χιλιάδες χιλιόμετρα τοιχείων και φρακτών, μικρές και μεγαλύτερες οικοδομές, αλώνια, οχυρές θέσεις, ναύδρια και πάνω από όλα αναβαθμίδες που αυλακώνουν όλο του νησιωτικό κορμό του αρχιπελάγους. Η πρώτη χρήση των αναβαθμίδων (πεζούλες, δόμες ή αιμασιές στη ντοπιολαλιά των νησιωτών) ήταν η συγκράτηση του πολύτιμου και περιορισμένου γόνιμου εδάφους στις έντονης κλίσης πλαγιές των νησιών αλλά και η οργάνωση της γεωργικής γης στα λιγοστά πλατώματα και κοιλάδες. Για χιλιάδες χρόνια, η καλλιέργεια σε αναβαθμίδες αποτέλεσε την κινητήριο δύναμη της κυκλαδίτικης οικονομίας. Στις μέρες μας, με τα ατελείωτα χιλιόμετρα ξερολιθιών και αναβαθμίδων να εγκαταλείπονται μαζί με τις παραδοσιακές αγροτικές πρακτικές, διαφάνηκε και άλλος ένας «ακούσιος» ρόλος τους, η προστασία της τοπικής βιοποικιλότητας.

Αιμασιές της Άνδρου

Το ξηρό και άνυδρο μεσογειακό καλοκαίρι μπορεί να είναι ιδιαίτερα απαιτητικό για τα φυτά και τα ζώα, πολλά από τα οποία μετέρχονται εντυπωσιακές προσαρμογές για να διαθερίσουν με επιτυχία και να επιβιώσουν. Ειδικά στα νησιά του Αιγαίου όπου κυριαρχεί η χαμηλή φρυγανική και μακκία βλάστηση, οι συνθήκες μπορούν να γίνουν πολύ πιεστικές για τα ζώα. Κι όμως, ένα ανθρώπινο έργο, οι αναβαθμίδες, έρχεται απροσδόκητα να ανακουφίσει τη δοκιμαζόμενη χλωρίδα και πανίδα. Οι πέτρες μέσα στην ξερολιθική κατασκευή της αναβαθμίδας βοηθούν να κρατηθούν υψηλότερες τιμές υγρασίας και χαμηλότερες τιμές θερμοκρασίας την ίδια ώρα που γύρω τους ο ήλιος πυρώνει τα πάντα. Ιδίως στις βάσεις των αναβαθμίδων και κοντά σε αυτές δημιουργείται ένα ευνοϊκό μικροκλίμα όπου βρίσκουν καταφύγιο μία σειρά από ζώα.

Σκαθάρι του γένους *Mylabris* σε άνθος λαδανιάς

Πέραν όμως από αυτές τις τόσο σημαντικές αποκλίσεις των αβιωτικών παραγόντων από το περιβάλλον τους, οι αναβαθμίδες αποτελούν το φιλόξενο σπίτι για πολλά τα ζώα καθώς τους παρέχουν κρυψώνες, θέσεις φωλεασμού και εναπόθεσης των αυγών τους, τροφή και προστασία από θηρευτές. Όποιος έχει περάσει λίγη ώρα παρατηρώντας τους ξερολιθικούς τοίχους μίας αναβαθμίδας στα κυκλαδονήσια, αποκλείεται να μην έχει δει την αιγαιοσαυρα (*Podarcis erhardii*) να κυνηγά την τροφή της (μικρά χερσαία αλλά και ιπταμενα ασπόνδυλα) ή να ρυθμίζει ανέμελα τη θερμοκρασία της, είτε απλωμένη σε μία πέτρα που εξέχει και λούζεται από τον ήλιο νωρίς το πρωί, είτε μέσα στις σχισμές της πέτρας όταν γυρεύει λίγη δροσιά το καταμεσήμερο.

Έντομα, σαλιγκάρια, αράχνες, σαύρες, φίδια, πουλιά και μικροθηλαστικά βρίσκουν καταφύγιο στις αναβαθμίδες. Είτε ως παροδικοί επισκέπτες, είτε ως μόνιμοι κάτοικοι επωφελούνται από όσα τους προσφέρουν οι ξερολιθικές κατασκευές και διατηρούν πληθυσμούς που σε πολλές περιπτώσεις είναι εξαιρετικά πυκνοί. Έτσι, η πιο υψηλή πληθυσμιακή πυκνότητα του κοινού σαμιαμιδιού (*Mediodactylus kotschy*) έχει καταγραφεί σε συστήματα ξερολιθιών με δεκάδες άτομα να ζουν σε στενή γεινίαση πάνω στον ίδιο τοίχο. Μικροθηλαστικά, όπως οι μυγαλές, ή ακόμη και μεγαλύτερα θηλαστικά, όπως ο σκαντζόχοιρος, συχνά κάνουν τη φωλιά τους σε καλά προστατευμένες θέσεις στις ρίζες αναβαθμίδων. Πουλιά, όπως η μικρή κουκουβάγια (*Athene noctua*), συχνά φωλιάζουν μέσα στα ανοίγματα ξερολιθιών και χρησιμοποιούν τις πλατιές πέτρες για να αφήσουν τα αυγά τους.

Αιγαιοσαυρα σε ξερολιθιά

Μικρή κουκουβάγια

